

Milliyetçilik-Siyasi Bir Din, 1937

Rudolf Rocker

18.08.2015

EN somut ifadesini İtalyan faşizmi ve Alman Nasyonal Sosyalizmde bulan modern milliyetçilik, tüm liberal düşüncelerin ölümcül düşmanıdır. Modern milliyetçiliğin yandaşları için “ulusun uyanışı”, tüm liberter düşüncelerin tamamen bertaraf edilmesiyle başlar, bu yüzden ilk bakışta tuhaf gibi görünse de, Üçüncü Reich’in muştucularının olgular, fikirler ve kişilerle ne kadar vahşice ilgilendiğini bildiğimizden artık bizi şaşırtmaması gereken biçimde Almanya’da liberalizm ve Marksizm aynı kefeyle konulmuştur. Marksizmin, demokrasi ve milliyetçilik gibi, temel görüşlerinde kolektif bir kavramdan, adıyla söylersek sınıftan hareket ettiği ve bu yüzden liberalizmle bir ilişkisi olamayacağı, Marksizmin günümüzdeki sofu

Hitlerci düşmanlarının zerre kadar umurunda değildir.

Modern milliyetçiliğin aşırı devlet fanatizminden dolayı liberal düşüncelere tahammül edememesi kolaylıkla anlaşılabilir. Anlaşılamayan ise, liderlerinin modern devleti bütünüyle liberal düşüncelerin sardığı ve bu yüzden modern devletin geçmişteki siyasi önemini yitirdiğini ileri sürmeleridir. Son yüz elli yılın siyasi gelişmelerinin liberalizmin umduğu hat üzerinde yer almadığı ortadadır. Devletin işlevinin mümkün olduğunca azaltılması ve nüfuzunun asgariye indirilmesi gerçekleşmemiştir. Devletin etkinlik sabası terk edilmemiş, tersine genişlemiş ve çoğalmıştır; demokrasi akımına gittikçe daha da fazla kapılan sözde “liberal partiler” bu soruca ziyadesiyle katkıda bulunmuşlardır. Gerçekte devlet liberalleştirilmemiş, yalnızca demokratikleştirilmiştir. Devletin kişisel yaşama olan etkisi azaltılmamış, tam tersine gittikçe artmıştır. Bir zamanlar “ulusun hâkimiyetinin” monarşi hâkimiyetinden oldukça farklı olduğu ve bu yüzden devlet iktidarının canlandırılması gerektiği görüşü desteklenebilirdi. Demokrasinin kabul görmesi için mücadele verilirken böyle bir görüş bir ölçüde geçerli görülebilirdi. Ama o zamanlar çok geride kaldı, genel oy bıkının onayladığı ve sağlamlaştırdığı ulusun hâkimiyetine duyulan dinsel inanç kadar devlerin iç ve dış güvenliğini sağlamlaştıran bir şey yoktur. Bunun siyasi doğaya sahip dinsel bir kavram olduğu yadsınamaz. İçin için yalnızlaşarak ve hayata küserek kariyerinin sonuna gelen Clemenceau bile düşüncelerini şu biçimde dile getirmişti:

“Halk oylaması kendisinden çok kolay sıkılacağımız bir oyuncaktır ama bu alenen söylenmemelidir, zira insanların bir dine ihtiyacı var.

Evet acı... Acı ama gerçek”.

Liberalizm önceleri mutlak hâkimiyet in tüm yıkıcı çabalarına, sonraları ise aşırı merkeziyetçilik ve Jakobenlik ile değişik demokratik türlerinin

devlerine duyulan kör inanca karşı insan benliğinin itirazıydı. Mill. Buckle ve Spencer tarafından hâlâ bu anlamıyla kullanılmaktadır. Şimdileri liberalizmin en azılı düşmanlarından Mussolini bile kısa bir süre önce liberal düşüncelerin en tutkulu yandaşlarındandı:

Devlet muazzam korkunçluktaki çarkları ile bizi boğmaktadır Devlet, asker ve polis olmayı kabul ettiği sürece birey için katlanılabildir, günümüzde he devlet her şeydir, bankan, tefeci, kumarhane işletmecisi, armatör, tedarikçi, sigortacı, postacı, demiryolu şirketi. müteahhit, öğretmen, profesör, tütün tüccarı ve önceki polis, yargıç, gardiyan ve vergi tahsildarı görevlerine ek olarak sayısız başka şeydir Devlet, bu korkunç çehreye sahip Moloch (21, her şeyi kendisinde toplar, her şeyi yapar, her şeyi bilir ve her şeyi mahveder Devletin her işlevi bir felaket demektir. Devlet sanatı bir felakettir, bu. gemi nakliyatının devlet mülkiyetinde olmasından, uhrevi yakarışların bile devlet eliyle haykırılmasına kadar genişletilebilir .. İnsanlığın, sürüklendiği cehennem hakkında en küçük bir fikri olsaydı intihar vakalarının sayısı artardı, zira İnsan benliğinin tamamen yok edilmesine doğru ilerliyoruz Devlet yaşayanları yutup onları ölü hiç kimseler olarak kusan korkunç makinedir. İnsan yaşamının ister maddi ister manevi olsun gizlisi saklısı ve mahremiyeti kalmamıştır; tüm köşelere sinilmiştir, tüm hareketler ölçülmektedir, herkes hüccesine kapatılmış ve numaralandırılmıştır. tıpkı cezaevindeki gibi.

Bu pasaj “Roma’ya Yürüyüş”ten birkaç yıl önce kaleme alınmıştır; demek ki yeni vahiy diğer pek çok kişi gibi Mussolini’ye de çok çabuk inmiştir, aslında sözde “faşist devler kavramı” ancak *II Duce* iktidarı ele geçirdikten sonra ortaya çıkmıştır. O zamana kadar faşist hareket, tıpkı kısa süre öncesine dek Almanya’daki Nasyonal Sosyalizmde görüldüğü gibi, çok geniş bir yelpazeye nüfuz edebilmiştir. Gerçekten de belirli bir karakteri yoktu. İdeolojisi her çeşit kaynaktan beslenen entelektüel öğelerin alaca bulaca bir karışımıydı. Gücünü sağlayan şey ise yöntemlerinin gaddarlığıydı. Pervasız şiddeti başkalarının görüşüne saygı duyamazdı, çünkü kendisinin bir görüşü yoktu. Devletin mükemmel bir hapishane olmak konusunda duyduğu eksikliği faşist diktatörlük fazlasıyla doldurdu. Mussolini’nin liberal yaygarası, diktatör Mussolini devlet iktidarını sıkı biçimde ele geçirir geçirmez durdu. Mussolini’nin devletin ne demek olduğuna dair görüşlerinin süratle değişmesi görüldüğünde, ister istemez genç Marx’ın sözleri akla gelir: “Kimse özgürlüğe savaş açmaz, en kötü başkalarının özgürlüğüne savaş açar. Öyleyse her tür özgürlük daima var olmuştur, kimi zaman özel ayrıcalıklar, kimi zaman ise genel hak olarak...”

Mussolini aslında özgürlüğü sadece kendisinin sahip olduğu bir ayrıcalık haline getirmiş ve bunu yapabilmek için diğer herkesin en gaddar biçimde sindirilmesine sebep olmuştur, zira insanın hemcinslerine olan sorumluluğun yerine otoritenin donuk vecizini koymaya çalışan bir özgürlük, düpedüz kasıttır ve tüm adalet ve insanlığın yadsınmasıdır. Fakat despotizm bile çiğnediği insanlar tarafından onaylanmaya ihtiyaç duyar. Faşist devlet kavramı bu gereksinimi karşılamak için doğmuştur.

1931 yılında Berlin’de düzenlenen Uluslararası Hegel Kongresi’nde, faşist İtalya’nın “devlet filozofu” Giovanni Gentile, sözde “totaliteryan devlet” düşüncesiyle sonuçlanan devletin doğası kavrayışını geliştirdi. Hegel’i devlet kavramının ilk ve gerçek kurucusu olarak selamlayan Gentile, Hegel’in devlet teorisini doğal hak ve karşılıklı anlaşmaya dayalı devlet kavramıyla kıyasladı. Gentile, devletin, ikinci kavramı takip edersek, bireyin doğal ve dolaysız özgürlüğünün, komünal yaşam diye bir şeyden söz edilecekse razı olması gereken sınır olduğunu iddia etmiştir. Bu öğretiyeye göre devlet sadece insanın koşullarını iyileştirmenin bir aracıdır, doğal kökeninde sürdürülemez, öyleyse, olumsuz bir şey, zorunluluktan doğan bir erdemdir. Hegel yüzyıllar öncesinden gelen bu öğretiyi yıkmıştır. Devleti nesnel anlığın en yüksek formu olarak ele alan ilk Hegel’dir. Etik, öz-bilincin gerçekten sadece devlet’te idrak edilebileceğini ilk anlayan Hegel’dir. Fakat Gentile Hegel’in devlet kavramının bu biçimde onaylanmasından memnun değildir, hatta onu gölgede bırakmaya bile çalışmıştır. Hegel’i eleştirmiştir çünkü Hegel devleti nesnel anlığın en yüksek formu olarak ele alırken nesnel anlığın üzerine mutlak anlık sahasını yerleştirmiştir, bu yüzden Hegel’e göre mutlak anlık sahasına ait olan sanat, din ve felsefe devletle belirli bir ilişki içerisinde. Bu yüzden Gentile’ye göre modern devlet teorisi bu ilişkileri çözmeli ve sanat, din ve felsefe değerleri devletin mülkiyetinde olmalıdır. Ancak bundan sonra, ayrıcalık değil de genelliğin en yüksek formu ve irade, ortak olan, ebedi olan üzerine kurulmuş devlet, insan anlığının en yüksek formu olarak görülebilir.

Faşist “devlet filozofu”nun niyeti son derece açıktır. Hegel’e göre devlet “yeryüzündeki Tanrı” ise, Gentile onu kendisinden yukarıda ve hatta aşağıdaki diğer hiçbir Tanrı’ya tahammül edemeyen ve insan düşüncesi ile etkinliğinin her alanını tahakkümü altına alan ebedi ve tek Tanrı konumuna yükseltecektir. Bu, sonuna kadar götürüldüğünde insana dair her şeyi yitiren ve bireye, doymak bilmeyen Moloch’un kızgın kollarına atılan bir kurban olduğu sürece değer veren bir siyasi düşünce akımının son sözleridir. Modern milliyetçilik yalnızca, ne pahasına olursa olsun devlete

yönelen bir irade ve iktidarın büyük hedefleri uğruna insanın bütünüyle soğurulmasıdır. Modern milliyetçiliğin insanın ülkesine ve halkına duyduğu sevgiden kaynaklanmadığının belirtilmesi son derece önemlidir. Tam tersine, kökleri diktatörlüğe hevesli ve insanlara belirli bir devlet biçimini, bu devlet çoğunluğunun iradesine bütünüyle karşıt olsa bile dayatmaya kararlı bir azınlığın hırslı planlarda yer almaktadır. Ulusal bir diktatörlüğün büyüğü gücüne körü körüne inanmak, insandan yurt sevgisini ve döneminin tinsel kültürünü hissetmesini koparıp almaktır; insanın hemcinslerine duyduğu sevgi, bireylerin semirttiği “devlet ihtişamı”nın altında ezilmiştir.

Geçmişte Mazzini ve Garibaldi gibi insanların temsil ettiği milliyetçilikle, günümüzde başını daha da tehditkar biçimde uzatan modern faşizmin kesinlikle karşıdevrimci yönelimleri arasındaki fark işte budur. 6 Haziran 1862 tarihli ünlü manifestosunda Mazzini, Victor Emmanuel hükümetine onu vatana ihanet ve İtalya’nın birliğine karşı karşıdevrimci faaliyet yürütmekle suçlayarak karşı çıkmış ve bu yüzden ulusal birlik ve İtalya birliği arasında açıkça bir ayrımda bulunmuştur. Mazzini’nin “Tanrı ve Halk!” sloganının, izlediği düşüncelerin halktan geldiği ve bu düşünceleri halkın desteklediğini duyurduğu düşünülebilir. Hiç şüphesiz Mazzini’nin öğretisi yeni bir kölelik biçiminin tohumunu taşıyordu ama gene de Mazzini iyi niyetle hareket etmiş ve ulusal demokrasi çabalarının tarihsel gelişimini önceden görememiştir. Mazzini’nin “politik romantizmine” karşı çıkan Cavour’la Mazzini arasındaki farkta açıkça görülebilir. Mazzini der Cavour, özgürlüğü sürekli olumlarken devleti unutmıştır.

O zamanların vatanseverlerinin devlet ile halkın ulusalcı hedeflerini birbirinden oldukça farklı şeyler olarak gördüğünü söyleyebiliriz. Bu tavır, tarihsel olguların hatalı bir biçimde yorumlanmasından kaynaklanmaktadır ama bu “Genç Avrupa” insanların insani bakımdan bize yakınlaştıran da hatalı biçimde varılan bu sonuçtur, zira halka duydukları sevginin samimiyetinden kimse şüphe edemez. Modern milliyetçilik bu sevgiden bütünüyle yoksundur ve modern milliyetçiliğin temsilcileri bu sevgiden ne zaman dem vursa sahte tınısı anlaşılabilecek ve samimi olmadıklarının farkına varılacaktır. Günümüzün milliyetçiliği yalnızca devlete tam anlamıyla güvenmektedir ve kendi yurttaşlarını, ulusal diktatörlüğün siyasi hedeflerine karşı çıktıklarında ya da sadece planlarını desteklemeyi reddettiklerinde vatan haini ilan etmektedir.

Geçtiğimiz yüzyılın liberal düşüncelerinin etkisi toplumdaki muhafazakar unsurları bile devletin yurttaşlar için bulunduğu inandırdı. Buna

karşılık faşizm, bireyin amacının devlete faydalı olmak olduğunu gaddar bir açsözlülükle duyurdu. Mussolini'nin belirttiğı üzere "Her şey devlet için, hiçbir şey devletin dışında değıl, ona karşı değıl!" Bu, günümüzün faşist hareketlerinde dehşet verici olarak somut bir biçime bürünen milliyetçi bir metafiziğın son sözleridir. Tüm milliyetçi teorilerin altında yatan gizli anlam bu iken, artık açıkça duyurulan hedef haline gelmiştir. Tekelci kapitalizme böylesine yaltaklanmaları ve tüm güçleriyle bir sanayi köleliğı sistemi kurulmasına dair planları ilerletmeleri nedeniyle kapitalist ekonomik sistemin sahiplerince İtalya'da ve ondan da fazla Almanya'da bu denli içten sevilen ve serbestçe desteklenen yeni milliyetçiliğın günümüzdeki temsilcilerinin tek faziletleri, bu hedefin ana hatlarını böylesine keskin bir biçimde belirtmeleridir.

Zira siyasi liberalizm ilkeleriyle beraber ekonomik liberalizmin düşünceleri de ortadan kalkacaktır. Günümüzün siyasi faşizmi, insanlara devlete hammadde olarak hizmet ettikleri sürece yaşama hakkına sahip olduklarını vaaz ederken, modern sanayi faşizmi ise herkese sanayinin insan için değıl, insanın sanayi için, sadece ona faydalı olabilmek için var olduğunu ispatlamaya çalışmaktadır. Eğer faşizm en dehşet verici ve insanlık dışı biçime Almanya'da büründüyse bu büyük ölçüde güya faşizmi izlenmesi gereken yol olarak gösteren Alman iktisat teorisyenlerinin ve sanayi liderlerinin barbarca düşüncelerinin sonucu olmuştur. Alman sanayiinin Hugo Stinnes, Fritz Thyssen, Ernst von Borsig ve diğeri pek çoğı gibi dünyaca ünlü liderleri görüşlerinin gaddar açsözlülüğüyle, insan ruhunun tüm toplumsal duyarlılığı bir kenara bırakıp canlı insanlara ölü rakamlarmış muamelesi yaptığında insanlığı ne derece küçük görebildiğine bir kanıt daha oluşturdular. Alman öğrenim sisteminde en canavarca ve insanlık dışı teorilere "bilimsel temel" oluşturmaya hazır "önyargısız beyinler" daıma bulunmuştur.

Bu nedenle Aachen Teknoloji Enstitüsü profesörü Karl Schreber tarih öncesi Neanderthal insanın yaşam standardının modern işçi için gayet uygun olduğunu ve modern işçinin gelişmesinin mümkün olmadığını söylemiştir.

Benzer düşünceler Alman sanayicilerin kongrelerinde sıklıkla başrolde boy gösteren Giessen Üniversitesi profesörü Ernst Horneffer tarafından da ileri sürülmüştür. Bu toplantıların birinde: "Toplumsal hareketin pisliğı yalnızca kitlelerin bölünmesiyle engellenebilir. Yaşam sofrası son koltuğına kadar doludur ve bunun sonucu olarak sanayi, çalışanlarına

karın tokluğu dışında hiçbir şey güvence veremez. Bu sarsılmaz bir doğa yasasıdır. Bu nedenle tüm sosyal politikalar tarif edilemez bir aptallıktır.”

Bay Horneffer bu insancıl öğretileri “Sosyalizm ve Alman Endüstrisinin Ölüm Kalım Savaşı” isimli bir makalesinde şüphe götürmez biçimde açık hale getirmiştir;

İşçilerin ekonomik durumunun bütün olarak ele alındığında aslında değişmediğini ileri sürüyorum. İşçiler ekonomik durumlarından, yani yaşamın en zorunlu, en acil, en vazgeçilmez gereksinimlerini karşılamaya, aslında sadece yaşamasını sağlamaya yetecek ücretlerden, ilk ve son olarak memnun olacaklardır. İşçinin ekonomik statüsünde temelden bir değişim, esasen farklı bir ekonomik refah düzeyine yükselmeleri asla gerçekleşemez, bu gerçekleşmesi hiçbir zaman mümkün olmayacak bir istektir.

Bu koşullarda ücretlerin yaşamın en zorunlu gereksinimlerini bile karşılamaya yetmediği itirazına ilgili profesörümüzün kıskanılasi bir vicdan rahatlığıyla verdiği yanıt ise böyle bir durumda toplumsal hayırseverliğin yardım etmesi, bunun da yeterli olmaması halinde ise halkın ahlaki ruhunun temsilcisi olarak devletin boşluğu doldurması gerektiğidir. Sanayinin “bilimsel yöntemlere” göre akılcılaştırılmasının özellikle tez canlı taraftarlarından Stuttgart Teknik Yüksek Okulu’ndan Dr. F. Giese modern emekçinin erken emekli edilmesinin üstesinden şu kuru sözlerle geliyor:

Sanayi yöneticileri günümüzün rekabetçi mücadelesinde insanın üretim kapasitesinin daha erken sona erdiğini basitçe biyolojik bir yasa olarak görebirler. Amerika’da saç boyama adeti vardır ama biz bunun, merhamet ve sabrın insanın teknik olarak ele alınması açısından belki de en kötü izlek olmaya gittiği doğal bir evrim olduğu yanılıgısına düşmüyoruz.

“İnsanın teknik olarak ele alınması” tabiri özellikle önemlidir; kapitalist sanayinin şimdiden yol açtığı karanlık yolları dehşet verici bir açıklıkla gözler önüne sermektedir. Yukarıdaki gibi bir itiraf okunduğunda Bakunin’in safi bilim insanları hükümetinin olasılıkları konusunda söylediklerinin derin önemi anlaşılabilir. Böyle bir deneyim sonuçlarını düşünmek gerçekten de mümkün değildir.

Duygusuz olduğu kadar gaddar da olan bir zihin jimnastiğinin günümüzde kendisini gururla bilimsel bilgi olarak duyurması, kitleleri sömürme sisteminin aşırılığı ve devlete duyduğu kör inançla insanın hemcinsleriyle kurduğu doğal ilişkileri baskı altına alan ve bireyi kök saldıği çevresinde zorla koparan çağımızın toplum dışı ruhunun göstergesidir. Faşizmin, liberalizmin ve beraberindeki insanlığın özgürlük ihtiyacının toplumu atomize edip en küçük öğelerine çözündürürken devletin, insan

topluluklarını sözde koruyucu bir çerçeveye sarmalayarak toplumun paramparça olmasına engel olduğu iddiası, en iyi olasılıkla kaba bir kendi kendini kandırmaya dayanan yanıltıcı bir sahtekarlıktır.

Toplumu atomize eden ve insanda toplum dışı güdüler uyandıran şey özgürlük isteği değil, ekonomik koşulların şaşkınlık verici eşitsizliği ve her şeyin de üzerinde, iltihaplı bir kanser hücresi gibi büyüyerek toplumsal ilişkilerin sağlıklı dokusunu yok eden tekeli besleyen devlettir. Toplumsa güdü insanın insanlığa ilk adım atışında yaşlı atalarından miras olarak aldığı ve o zamandan bu zaman kesintisiz olarak geliştirip genişlettiği doğal bir ihtiyacı olmasaydı, devlet bile insanlığı daha yakın bir birliğe çekemezdi. Zira temel olarak birbiriyle çatışan unsurların zorla birbiri ardına sıralanmasıyla toplum yaratılamaz. Yeterli güce sahip birisinin başka birisini belirli işleri yapmaya zorlayabileceği doğrudur ama birisini zorunlu bir görevi sevgiyle içinden gelerek yapmaya teşvik etmek imkansızdır. Bu ne kadar güçlü olursa olsun hiçbir devletin zorlayamayacağı bir şeydir, zira bunun gerçekleşmesi için toplumsal birlik ve insanın insanla doğuştan kurduğu ilişki hissiyatı gelmektedir.

Zorlama birleştirmez, zorlama yalnızca insanları ayırır; zira tüm toplumsal birlikleri güdüleyen şeyden, olguları kabullenen anlayıştan ve kendisini onlarla akraba hissettiği için hemcinslerinin hislerini anlayan sempatiden yoksundur. İnsanları ortak bir şeye zorlamak onları yakınlaştırmaz aksine birbirine yabancılaştırır ve aralarına bencillik ve ayrılık tohumları eker. Toplumsal bağlar kalıcıdır ve amaçlarına yalnızca iyi niyet üzerine temellendirdikleri ve insanlığın ihtiyaçlarından kaynaklandıkları zaman ulaşırlar. Toplumsal birliğin ve bireyin özgürlüğünün ayrı şeyler olarak kabul edilemeyecek kadar birbirlerinin içinde geliştiği bir ilişki ancak bu koşullar altında mümkündür.

Semavi tüm dinlerde bireyin vaat edilen cennet krallığını kendisi için elde etmesi ve kendi kurtuluşunu elde etmekle ziyadesiyle meşgulken diğerlerinin kurtuluşuyla çok da fazla ilgilenmemesi gerektiği gibi, devlet içinde de herkes diğerlerinin ne yaptığıyla beynini çok fazla yormadan sisteme uymanın yolunu bulmaya çalışır. Her durumda uyum gösterenin tarafındaymış gibi görünerek ve onları devletin destekçileri için her şeyin ölçüsü olan aynı formüle indirgemeye çalışarak insanın toplumsal hissiyatının esas itibarıyla dibini oyan devlettir. Devlet yurttaşların kişisel ihtiyaçlarından ne kadar kolay kurtulursa, bireysel yaşamlarına derinden ve pervasızca girip şahsi haklarına aldırmaması, bireylerin içlerinde toplumsal birlik hisssini daha çok boğması, toplumu birbirinden ayrı kısım-

lara dağıtması ve bu kısımları cansız eklentiler olarak siyasi makinenin çarklarına dahil etmesi o kadar kolay olur.

Modern teknoloji “mekanik adam”ı inşa etmek üzeredir ve bu alanda bazı güzel sonuçlar şimdiden elde etmiştir. Demirden uzuvlarıyla ileri geri hareket eden ve kimi hizmetler gören, para üstü veren ve buna benzer işler yapan insan biçiminde robotlar bulunmaktadır. Bu buluşlarda, hesaplı insan eylemi illüzyonu yaratan bir bakıma tekin olmayan bir şeyler vardır ama gene de efendisinin isteklerine karşı çıkmadan itaat eden gizlenmiş birer saat düzeneğidirler. Ama mekanik adam, modern teknolojinin tuhaf bir nosyonundan daha fazlasıdır. Avro-Amerika kültürü makul bir süre içerisinde geleneklerine geri dönmezse, mekanik adam çağına dev adımlarla ilerleme tehlikesiyle gerçekten karşı karşıyayız.

Modern “kitle insanı”, kapitalizm çağındaki modern teknolojinin neredeyse tamamıyla dış etkiler tarafından kontrol edilen, ruhu körellediği ve kendisini sadece gerçek bir ortak yaşamda sürdürülebilecek iç dengeyi kaybettiği için her an oradan oraya savrulan kökünden sökülmüş bu yoldaşı, tehlikeli bir biçimde mekanik adama doğru yaklaştırmaktadır. Günümüzde zaferinin doruğuna Taylor sisteminde ve sanayiinin sözde akılcılaştırılmasında ulaşan kapitalist dev sanayi, iş bölümü, seçilmiş yurttaşların talim edildiği ümitsiz bir barınma sistemi, buna bağlı modern eğitim ve ilgili sanayiinin tüm yönleri, mevcut koşullarda iç bağlantılar araştırıldığında hafife alınmayacak öneme sahip fenomenlerdir. Ama özgürlüğe sözünü esirgemez biçimde karşı çıkışı ve duygusuz, düpedüz uç boyuttaki militarist tavrıyla modern milliyetçilik, zamanında durdurulmazsa şimdiden duyurulan “Batı’nın zayıflamasına” gerçekten yol açacak ruhsuz bir otomatizme doğru giden bir köprüden başka bir şey değildir. Buna rağmen, şimdiden böylesine karanlık bir geleceğe inanmıyoruz, aksine bugün bile insanlığın bünyesinde artık tüm insan kültürünü tehdit eden felaket getirici krizi zaferle aşmasını sağlayacak saklı güçler ve yaratıcı itkiler taşıdığına kesinlikle inanmış durumdayız.

Bugün etrafımızı saran şey, toplumsal çürümenin tüm tohumlarının olgunlaştığı ümitsiz bir kaosa benzerdir. Ancak olayların çılgınca dönüşünün ortasında, partilerin ve siyasi yaşamın usullerinden uzakta gelişen, geleceğe umutla ve neşeyle işaret eden yeni bir düzenin çok sayıdaki başlangıcı bulunmaktadır. Bu yeni başlangıçları ilerletmek, zamansız şekilde yok olmalarını engellemek için besleyip güçlendirmek mücadele eden, mevcut koşulların değişkenliğine inanmakla birlikte işlerin olacağına varmasına uysallıkla boyun eğmeyi reddedip sürekli tinsel ve toplumsal bir

kültürün yeni bir yükselişini gözleyen her insanın en soylu görevidir. Ama böyle bir yükseliş ancak özgürlük ve toplumsal birlik altında gerçekleşebilir zira sadece buradan insanlığın toplumsal işbirliğinde ifadesini bulan ve yeni bir toplumun yolunu açan toplumsal adalete duyulan en saf ve derin özlem filizlenebilir. Faşist ve milliyetçi reaksiyonların liderleri bunu gayet iyi bilmektedir, bu yüzden özgürlükten ulusun kutsal ruhuna karşı işlenmiş bir günah gibi nefret ederler, oysa bu günah onların kendi şeytani ruhlarına karşı işlenmiştir. Bundan dolayı Mussolini diyor ki:

İnsanlık özgürlükten yorgun düştü. Onunla zevkusefa alemine daldılar. Özgürlük bugün geçtiğimiz yüzyıldaki insanların uğruna savaştığı ve öldüğü iffetli ve duru bakire değildir. Modern tarihin şafağındaki girişken, tez canlı, hoyrat gençlik için artık daha büyümlü değerler var. Düzen, Hiyerarşi, Disiplin. Faşizmin hiçbir put tanımadığı, hiçbir fetişe tapınmadığı ilk ve son kez bilinmelidir. Özgürlük tanrıçasının çürümeye yüz tutmuş cesedini zaten çiğnemiştir ve gerektiğinde dönüp tekrar bu cesedi çiğneyecektir. Gerçeklerin sesi kitaplardan daha yüksektir, deneyim öğretiden çok daha fazla şey ifade eder. Savaşın etkilerinin bugünlerde gözlerimizle gördüğümüz büyük deneyimi liberalizmin zayıflamasını göstermektedir. Rusya ve İtalya’da liberal ideoloji olmadan, onun üzerinde ve ona karşı hükmedebileceği gözler önüne serilmiştir. Komünizm ve faşizm liberalizmden ayrı durmaktadır.

Bu pasaj, Mussolini’nin en son dedikinden çıkardığı sonuçlar çürütülmeye açık olsa da, her şeyi gayet güzel açıklamaktadır. “Liberal ideolojiye karşı hükmedilebileceği” ondan çok önceleri de biliniyordu, güce dayalı her hakimiyet bu ilkeyi benimsemiştir. Kutsal İttifak yalnızca Avrupa’yı 1789’un, “insan ve yurttaşlık hakları”nın ilan edildiği yılın liberal düşüncelerinden arındırmak amacıyla kurulmuştu ve Matternich zorbarların bu üstü örtülü isteğini gerçekleştirmek için denenmedik hiçbir yol bırakmamıştı. Ama uzun vadede insanlık karşıtı girişimleri, özgürlüğe dair Mussolini’ye benzer görüşlere sahip ve tüm insan duygularını, toplumsal yaşamın her kalp atışını devasa devlet makinesinin ritmine uydurmaya koyulmuş kendinden önceki Napolyon gibi başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Fakat faşizmin “hiçbir put tanımadığı, hiçbir fetişe tapınmadığı”na dair gururla böbürlenmesi tüm anlamını yitirmektedir, zira faşizm putları sadece kaidelerinden atmış, kaideleri yere devirmiş ve yerlerine insan ruhunu ele geçiren ve düşüncesini boyunduruk altında yola getiren devasa bir Moloch koymuştur: Devlet her şeydir, insan hiçbir şey! Yurttaşın yaşam amacı devlet tarafından kullanılmak, “makinece yutulup ölü hiç

kimseler olarak kusulmak”tır. İtalya’da ve Almanya’da kurulan sözde “totaliteryan devlet”in tüm görevi bundan ibarettir. Bu sonuca ulaşmak için düşüncenin ırzına geçilir, tüm insan hissiyatı zincire vurulur ve geleceğin yeşereceği genç tohumlar arsız bir gaddarlıkla ezilir. Faşist diktatörlüğün tek kurbanı herhangi bir eğilimdeki emek hareketleri değildir; yeni hükümdarlara zarar göreceğini bilerek karşı çıkmaya cüret edenler ya da tarafsız bir tutum takınanlar bile faşizmin nasıl da “özgürlüğün bedenini çiğnediğini” bizzat öğrenecektir.

Sanat, tiyatro, bilim, edebiyat ve felsefe, cahil liderlerinin iktidarı ele geçirmek ve yeni konumlarına daha da sağlam yerleşmek için suç işlemekte tereddüt etmediği bir rejimin utanç dolu himayesi altındadır. Faşizmin İtalya’da (ve daha sonra hem İtalya’da hem de Almanya’da) iktidara geldiği kanlı günlerde insanlık dışı alçaklarca katledilen kurbanların sayısı binlere ulaşmaktadır. Aralarında başka bir yerde ülkenin gurur olarak görülecek dikkat çeken akademisyenler ve dünyaca ünlü sanatçıların da bulunduğu binlerce masum insan evlerinden kovuldu ve sürgüne zorlandı. Barbar ordular barışçıl yurttaşların evlerine zorla girdi, kütüphanelerini yağmaladı ve yüz binlerce kitabı alenen yaktı. Diğer binlerce kişi ise ailelerinin bağırlarından kopartılarak her gün insanlık onurunun ayaklar altına alındığı toplama kamplarına sürüklendiler ve pek çoğu korkak cellatlardan ölene kadar işkence gördü ya da intihara zorlandı.

Almanya’da bu çılgınlık, doğrudan Yahudi halkına yöneltilen suni ırkçı fanatıklık sebebiyle özellikle daha şiddetli bir hal aldı. Geçmiş yüzyılların barbarlığı birdenbire tekrar hayat buldu. Almanya’da ortalık insanın en ilkel güdülerine seslenen kaba kışkırtıcı broşürlerden geçilmez oldu ve bu broşürler kamu görüşünün tüm kanallarını bulandırdı.

En vahşi zorbalıkların bile şimdiye kadar dokunmadan bıraktığı alanlar, örneğin, cinsler arası ilişkiler, günümüz Almanya’sında devletin gözetimine tabidir. Özel “ırk memurları” halkı “ırksal utanç”tan korumak ve Yahudiler ya da beyaz ırka mensup olmayanlarla sözde “Ari ırk” evliliklerini suç olarak tespit edip cezalandırmak için görevlendirilmişlerdir. Böylelikle cinsel etik en sonunda çok şükür ki sığır yetiştiriciliği seviyesine ulaşmıştır. Hitler’in totaliteryan devletinin nimetleri bunlardır.

Faşizm Avrupa tarihinde kitlelerden kaynaklanan anti-liberal bir dönemin başlangıcı ve bu nedenle “bireyin devri”nin geçtiğinin kanıtı olarak selamlanmaktadır. Ama gerçekte, bu hareketin arkasında da özel amaçları için istisnai bir duruma tutunacak kadar zeki küçük bir azınlığın siyasi iktidar mücadelesi yatmaktadır. Bu durumda genç General Bonaparte’in

da sözleri doğrulanmaktadır: “İnsanlara bir oyuncak verin, nihai maksadın zekice gizlenmesi koşulu ile onunla zaman geçirecek ve yönetilmelerine izin vereceklerdir.” Bu nihai maksadın zekice gizlenmesi için, kitlelere dini açıdan yaklaşıp onlara bunun yüce bir gücün seçilmiş özel aracı olduğu ve yaşamlarına mutluluk ve renk getirecek kutsal bir amaca hizmet ettiği inancını aşılarmaktan daha iyi bir yol yoktur. Faşizmin kitlelerin dini inançlarıyla böylesine iç içe geçmesi onun gerçek gücünü oluşturmaktadır, zira faşizm de siyasi kisve altında dini bir kitle hareketidir ve bu niteliğini gelecekte de koruyabilmesi uğruna liderlerine her yol mubahtır.

1927’de Bologna’da düzenlenen Uluslararası Bilimsel İlerleme Kongresi’nde delege olarak bulunan Sorbonne Tıp Fakültesi’nin Fransız profesörü Verne, İtalya’dan edindiği tuhaf izlenimleri Fransız gazetesi Le Quotidien’e aktarmıştır:

Bologna’da esrimenin hüküm sürdüğü bir şehirde olduğumuz izlenimine kapıldık. Kentin duvarları bütünüyle posterlerle kaplanmıştı ve bu durum onlara mistik bir karakter veriyordu: Dio ce l’ha data; quai a chi lo tocca! (“Onu bize Tanrı gönderdi; ona saldırana lanet olsun!”)

Tüm dükkan vitrinlerinde II Duce’nin resmi görünmekteydi. Faşizmin sembolü, parlak bir amblem, Bologna’nın ünlü kulesi de dahil olmak üzere tüm anıtlara dikilmişti.

Fransız akademisyenin bu sözlerinden, en güçlü desteğini kitlelerin ilkel tapınma ihtiyaçlarından alan ve herkesin hayal kırıklığına uğrattığı halkın büyük bir kısmının mucizelere olan inançlarını tatmin etmeye yaklaştığı için onları güçlü bir şekilde etkileyebilen bir hareketin ruhu yansıtmaktadır.

Şimdi aynı fenomeni, milliyetçiliğin şaşırtıcı derecede kısa bir sürede devasa bir hareket dönüştüğü ve milyonlarca insana kör bir sarhoşluk aşıladığı, Üçüncü Reich’in gelişi karşısında kapıldıkları içten heyecanla birlikte birkaç yıl öncesine kadar hakkında hiçbir şey bilinmeyen ve o günden bugüne de yaratıcı bir kapasite emaresi hiçbir şekilde göstermemiş bir adamdan tüm ıstıraplarına son vermesini bekledikleri Almanya’da gözlemekteyiz. Bu hareket ayrıca son tahlilde, küçük bir kastın siyasi iktidarı ele geçirme aracıdır. Savaşın sonra kaybettikleri konumlarını geri kazanmak için kurnaz Bonaparte’ın da belirttiği üzere “nihai maksadı zekice saklamayı” umabilecekleri her yol onlara mubahtır.

Ama hareketin kendisi, kışkırtıcılarının rakiplerini korkutup ortalıktan kaybetmek için bilinçli olarak beslediği dinsel bir kitle kuruntusunun tüm izlerini taşımaktadır. Tagliche Rundsebau gibi muhafazakar bir ga-

zete bile Hitler'in iktidara gelmesinden bir süre önce Nasyonal Sosyalist hareketin dinsel saplantısını belirtmişti.

Putlaştırma söz konusu olduğunda ise Hitler Papayı bile geride bırakır. Ulusal yayın organı Volkische Beobachter'ı okumanız yeterli. Gün geçtikçe ona tapınan on binlerin sayısı artıyor. Çocuksu masumiyeti tepesinden aşağı çiçekler döküyor. Gökten "Hitler havası" yağıyor. Uçağı her badireyi atlatıyor. Gazetesinin her sayısı Führer'in değişik yönlerini mercek altına alıyor. Gözlerine bakan ömür boyu mutlu oluyor! Onun adına bugün Almanya'ya ve birbirimize "İyi şanslar!"la beraber "Heil Hitler!" diyor, bebeklere uğurlu ismini veriyoruz. Şefkatli ruhlar evlerindeki sunaklarda suretinin önünde yücelik peşindeler. Gazetesinde "Haşmetli Liderimiz", sözcükleri baş harflerinin Hitler'i belirtmesi için bilinçli olarak büyük yazılıyor. Hitler böylesine ilahlaştırılmasını teşvik etmeseydi bunların hiçbiri gerçekleşmezdi... Gelmekte olan Reich ve Hitler'in misyonuna ne kadar dinsel bir şevkle bağlandıkları kilisedeki duaların Hitlerel kızların dilinde dolaşan şu uyarlamasında görülebilir:

"Adolf Hitler, sen bizim Büyük Önderimizsin, Adın düşmanlarını titretir. Üçüncü Reich'in geliyor. Yeryüzünde tek başına hüküm süreceksin. Her gün bize sesini duyur ve yaşamımız pahasına itaat etmeye söz verdiğimiziz liderleriyle bize hükmet. Sana yemin ederiz. Heil Hitler!"

Çocuksu medetsizliğinde neredeyse zararsız görünen bu körü körüne dinsel şevke sükunetle göz yumulabilir, fakat ateşli taraftarların fanatikliği kudretli iktidar avcılarının gizli planlarına alet olduğunda görünüşteki bu zararsız hal derhal yok olur. Zira dinsel hissiyatın gizli kaynaklarından beslenen olgunlaşmamış insanların aldanmadan kaynaklanan imanı, vahşi bir çılgınlığa sevk olur ve her türlü kötülüğe yol açan karşı çıkılamaz güçte bir silaha dönüşür. Kitlenin sahip olduğu bu kuruntunun, uzun yıllar boyu süren sefaletinden zayıf düşmüş insanlığı muhakeme yetisinden mahrum bırakan ve özlemlerini cazip vaatlerle besleyen herkese güvenmelerini sağlayan günümüzün dehşet verici maddi ihtiyaçlarından kaynaklandığını söylemeyin. Tüm dünyayı çılgın bir girdaba sürükleyen ve insanlığı aklın tüm yakarışlarından mahrum bırakan 1914'deki savaş çılgınlığı, insanların maddi durumu çok daha iyiymken ve ekonomik güvensizlik hayaleti başlarına musallat olmamışken ortaya çıkmıştır. Bu, söz konusu fenomenlerin sadece iktisadi temelde açıklanamayacağını ve insanlığın bilinçaltında mantıken kavranamayacak gizli kuvvetlerin bulunduğu kanıtlamaktadır. İmanın biçimleri değişse de dinsel güdü insanlığın içinde hala yaşamaktadır. Haçlıların "Tanrı bunu istiyor" haykırışının

günümüz Avrupa'sında pek bir yankısı olmayacaktır ama ulusun istediği her şeyi yapacak milyonlarca insan hala vardır! Dinsel hissiyat siyasi biçimlere bürünmüştür ve günümüzün siyasi insanı doğal insana, geçtiğimiz çağlarda kilisenin dogmatizminin pençesindeki insan olduğu gibi karşı çıkmaktadır.

Dinsel hissiyat, kendisine inananların kitlesel olarak aldatılmasını önemsiz kılar, daima mucizevi olaylardan beslenir ve nadiren pratik değerlendirmelere yönelir. Ama bu aldatmayı bir amaca yönelik araç olarak kullanan insanların hedefleri, olayların karmaşıklığında gizli amaçları çoğunlukla fark edilmese de daha önemlidir. İşte tehlike de burada yatmaktadır. Eski zamanların mutlak despotu iktidarının Tanrı'dan geldiğini iddia edebilirdi, ama eylemlerinin sonucu daima kendisinden sorulurdu zira doğru ya da yanlış her şeyi herkesin gözü önünde ismiyle üstlenmeliydi çünkü iradesi en yüksek yasaydı. Ama ulusun arkasına her şey saklanabilir. Ulusal bayrak her adaletsizliği, her insafsızlığı, her yalanı, her zorbalığı ve her suçu örtebilir. Ulsun kolektif sorumluluğu bireyin adalet duygusunu öldürür ve insanı işlenen bir adaletsizliği görmezden gelmeye hatta ulusun çıkarına işleniyorsa takdire şayan bir işmiş gibi görmeye sevk eder.

Hint filozof-şair Tagore “ulus düşüncesi insanlığın icat ettiği en güçlü uyuşturuculardan biridir. Yayıdığı dumanlarla gözü boyanmış tüm bir halk, en uç boyuttaki kötücül bir çıkarıcılık olan sistematik programını uygularken aslında getirdiği ahlaki çarpıklıktan en ufak bir haberleri olmaz ve bu durumda dikkat çekildiğinde tehlikeli derece kindar bir bal alırlar” demektedir.

Tagore ulusu “örgütlü bencilik “ olarak adlandırılır. Bu iyi seçilmiş bir tabirdir ama daima ulusun eteklerinin altına, kitlelerin safdilliğinin ardına saklanan ayrıcalıklı azınlıkların örgütlü bencilliğiyle mücadele ettiğimizi unutmamalıyız. Ulusal çıkarlardan, ulusal sermayeden, ulusal ilgi alanlarından, ulusal onurdan ve ulus ruhundan bahsedip duruyoruz ama tüm bunların arkasında, ulusu kişisel açgözlülüklerini ve siyasi iktidar planlarını dünyadan saklamak için kullanan iktidar aşığı siyasetçilere para aşığı işadamlarının bencil çıkarlarının saklandığını unutuyoruz.

Kapitalist sanayiinin beklenmedik ölçüdeki gelişimi ulusal telkin olanağını daha önceden hayal bile edilemeyecek ölçüde ilerletmiştir. Büyük modern şehirlerde ve sanayi merkezlerinde radyo, sinema, eğitim, parti ve başka yüzlerce araçla kesin, emredilen bir tavra tinsel ve zihinsel olarak sürekli talim olan ve kişisel, bağımsız yaşamlarından yoksun bırakılmış

milyonlarca insan iç içe geçmiş halde yaşamaktadır. Kapitalist dev sanayi sürecinde emek ruhsuzlaşmış ve bireyi yaratıcı zevkten mahrum bırakmıştır. Artık birey kendisini budala tekdüzeliğinde tüm kişisel belirtilerin öldüğü devasa bir mekanizmanın önemsiz bir unsuru gibi hissetmektedir.

İnsanlık doğa güçlerini egemenliği altına alırken eylemlerine etik bir içerik kazandırmayı ve zihinsel kazanımlarını toplumun hizmetine açmayı unutmamıştır. Kendi yarattığı aracın kölesi olmuştur.

Omuzlarımıza bir yük gibi binen ve yaşamımızı cehenneme çeviren, makinenin işte bu sabit ve muazzam yüküdür. İnsan olmayı bıraktık ve yerine meslek insanı, iş adamı, siyaset adamı olduk. “Ulusal bireyselliğimizi” korumak için ulusun deli gömleğine girdik, insanlığımız köpeklerle yem oldu, diğer ülkelerle olan ilişkimiz şüphe ve öfkeye dönüştü. Halk gün geçtikçe sefaletle batarken, her yıl gelirimizin muazzam bir bölümünü ulusun korumasına harcamaktayız. Her ülke bir kışlayı andırmakta ve komşusunun hareketlerini içten içe korku ve ölümcül bir şüphayle izlemekte, ama kendi çıkarı için ona karşı herhangi bir komploya katılmaya da her an hazır bulunmaktadır. Bu yüzden uluslar bu işleri elastik bir vicdana sahip insanlara bırakmaya özen göstermelidirler zira sadece böyle insanlar iç ve dış politikanın sonsuz entrikalarında ayakta durabilme ihtimaline sahiptir. Saint Simon bunu şu sözlerle açıkça ortaya koyar: “Fethe girişmiş herkes en şeytani tutkularından vazgeçmek, en yüksek konumları son derece kurnaz olduğunu göstermiş fena karaktere sahip insanlara vermek zorunda kalır.”

Bunlara bir de korkunç sonuçları gün geçtikçe daha da hayal edilemez bir korkunçluğa dönüşen sürekli savaş dehşetinin bulunmasını ekleyin. Diğer ülkelerle yapılan karşılıklı müzakere ve anlaşmalar bile içimizi rahatlatmıyor zira açığa vurulmamış belirli niyetlerle ortaya konulan kurallardan başka bir şey değiller. En tehlikeli bencilliğin desteklediği ulusal politikalarımız, ulusal husumetlerin bütünüyle ortadan kalkması bir yana, etkili biçimde zayıflamasını bile sağlayamazlar.

Diğer taraftan, teknik yeteneklerimizi neredeyse hayal bile edemeyeceğimiz bir seviyeye kadar yükselttiğimiz ve geliştirdiğimiz halde insanlık zenginleşememiş, tam tersine yoksullaşmıştır. Tüm sanayimiz sürekli güvensizlik halindedir. Fiyatları düşürmemek için milyonlarca dolar değerindeki mallar suç işlercesine yok edilirken her ülkede milyonlarca insan dehşet verici bir yoksullukla yaşamakta ya da bolluk ve sözde “aşırı üretim” dünyasında sefalet içinde can vermektedir. İşleri insanlar için kolaylaştırması gereken makine her şeyi daha da zorlaştırmış ve yaratıcısını, çelik

çarklar ve manivelaların her hareketini takip etmesi gereken bir makineye dönüştürmüştür. Olağanüstü mekanizmaların en küçük parçasına kadar kapasitelerini hesaplarken, canlı üreticilerin kas ve sinir gücünü de kesin bilimsel yöntemlerle hesaplamışlardır ve böyle yaparak onları ruhlarından yoksun bıraktıklarının ve insanlıklarını asla düzeltmeyecek biçimde lekelediklerinin farkında değillerdir. Gün geçtikçe mekanğin tahakkümüne daha da fazla girmekte ve birçoğumuz sürecin gaddarlığından habersiz biçimde yaşayan insanlığı makinenin ölü ritmine kurban vermekteyiz. Bu yüzden söz konusu olan insanlığın kaderi değil de ölü rakamlarmış gibi böyle konuları soğukkanlılıkla umursamıyoruz.

Her şeyin böyle devam etmesi için bilim ve teknolojinin tüm meyvelerini örgütlü toplu katliamların hizmetine sokuyor, gençliğimizi üniformalı katiller olmaya eğitiyor, insanları bürokrasinin ruhsuz zorbalığının kollarına bırakıyor, insanları beşikten mezara polis gözetiminde tutuyor, her yere hapishaneler ve cezaevleri dikey ve her coğrafyayı bir muhbir casus ordularıyla dolduruyoruz. Kirlenmiş kaynağından daima kaba kuvvet, adaletsizlik, yalanlar, suç ve ahlaki çürümüşlüğün yok edici vebanın zehirli tohumları gibi fişkırdığını ve böylesine bir “düzen”, en muhafazakar beyinlere bile çok pahalıya mal olmuş gibi gelmez mi?

Teknolojinin insan kişiliği pahasına büyümesi ve özellikle de büyük çoğunluğun bu duruma teslim olmasının getirdiği ölümcül itaat, günümüzde özgürlük tutkusunun insanlar arasında neden bu kadar az yaşadığının açıklaması ve pek çoğunun özgürlük tutkusunun yerine ekonomik güvenlik tutkusunu geçirmesinin sebebidir. Bu fenomenin o kadar tuhaf görünmemesi lazım zira evimiz neredeyse her insanın yönettiği ya da yönetildiği, kimi zaman ikisini de gerçekleştirdiği bir aşamaya geldi. Bu durum bağımlılık tavrını büyük ölçüde güçlendirdi zira gerçekten özgür bir insan ne yönetmek ister ne de yönetilmek. Özgür bir insan her şeyden önce, öz değerlerini ve kişisel güçlerini her konuda kendi yargısını kullanmasına ve bağımsız eylemesine izin verecek biçime getirmekle meşguldür. Eylemlerimizin ve düşüncemizin sürekli vesayet altında tutulması bizi zayıflatmış ve sorumsuzlaştırmıştır, ıstırabımıza son verecek güçlü bir insana duyulan özlem bu yüzdendir. Bir diktatör istenmesi bir güç işareti değil, bunu kendilerine kararlılık süsü vermeye çalışarak ciddi olarak dillendirenlere rağmen kendine güven eksikliği ve zayıflığın kanıtıdır. İnsan en çok eksikliğini duyduğu şeyi arzular. Birisi kendini zayıf hissettiğinde bir başkasının gücüyle kurtulmayı ümit eder, kendi kaderini kendi çizmeye korkan ya da çekinenler kaderlerini başkalarına emanet ederler. Saume “Sadece tek bir

kişinin kurtarabildiği ve böyle kurtulmayı isteyen bir ulus kırbaçlanmayı hak etmektedir!” dediğinde ne kadar haklıydı.

Hayır, sağlıklı olan sadece özgürlük doğrultusunda yer alabilir zira her diktatörlük özgürleşme davasını asla ilerletemeyecek aşırı bir bağımlılık tavrı üzerinde var olur. Diktatörlük istenilen hedefe ulaşmak için zorunlu olan bir geçiş hali olarak görülse bile önderlerinin pratik etkinlikleri, niyetleri halkın davasına hizmet etmek olsa bile, en baştaki hedeflerinden uzaklaşmalarına neden olur; sadece Proudhon’un da söylediği gibi her geçici hükümetin daima kendini kalıcılaştırmaya çabalayacağından değil, daha da önemlisi iktidarın her türüsünün doğasında yaratıcı olunması ve bu yüzden kötüye kullanmayı teşvik etmesindendir. İktidarın bir amaca ulaşmak için araç olarak kullanmasını düşünebilir ama aracın kendisi kısa sürede diğer tüm amaçların yok olduğu bencil bir amaca dönüşür. Bunun nedeni iktidarın üretken olmayışı ve toplumun yaratıcı güçlerini hizmete sokmaya zorunlu olduğu için yaratıcı hiçbir şey ortaya koymamasıdır. Kendi zayıflığını hasıraltı etmek zorundadır ve bu durum liderlerini sahte vaatler vermeye ve sürekli insanları aldatmaya sevk eder. Toplumun yaratıcı gücünü kendi özel amaçları doğrultusunda kullanmaya çabalayarak bu gücün en derin köklerini öldürür ve uyarımı kabul eden ama zorlamaya gelemeyen yaratıcı etkinliğin tüm kaynaklarını keser.

Bir insan yeni ve daha da büyük bir iktidara tabi kılınarak ve böylelikle fena bir aptallık çemberine tekrardan başlanarak özgürleştirilemez. Bağımlılığın her biçimi kaçınılmaz olarak yeni bir tür köleliğe yol açar, diktatörlük diğer yönetim biçimlerinden daha fazla yol açar çünkü liderlerinin etkinliklerine karşıt herhangi bir yargıyı bastırır ve daha iyi bir anlayışın gelişmesine ket vurur. Buna karşın her bir bağımlılık durumunun kökeni insanın dinsel bilincinde yer almakta ve bu durum insanın sadece özgürlükle düzgün olarak gelişebilecek yaratıcı güçlerini sakatlamaktadır. Tüm insanlık tarihi toplumun kültürel, yaratıcı güçleri ile liderlerinin kültürel çabalara kesin sınırlar koyduğu ya da koymaya çalıştığı belirli kastların iktidar hedefleri arasındaki daimi mücadele olmuştur; kültür insana insanlık bilinci ve yaratıcı güç verir, iktidar ise bağımlılığı ve kölemsi bir esaret duygusunu derinleştirir.

İnsanın, yaşamına sürekli yeni anlamlar verebilecek yaratıcı güçlerini serbest bırakabilmesi için iktidar lanetinden, sömürünün yamyamlığından kurtarılması gerekmektedir. İktidar üstün bir iradenin çalıştırdığı bir makinenin cansız bir parçası seviyesine indirir. Kültür ise onu kendi kaderinin efendisi yapar ve yüce her şeyin doğduğu topluluk hissiyatını de-

rinleştirir. İnsanın devletin örgütlü gücünden ve ulusun dar esaretinden özgürleşmesi, kanatları özgürlükte büyüyen ve gücünü toplumdan alan yeni bir insanlığın başlangıcıdır. Lao Tse'nin nazik bilgeliğı de geleceğı umutla bakmaktadır.

*Yönteme göre yönetmek zor olmadan yönetmektir
Topluma hükmeden adalet ve eşitliktir
Savaş olan yerde dikenler biter, sene hasatsız geçer
İyi insanın
Güce ihtiyacı yoktur.
Saltanata güvenmez
Böbürlenmez yahut
Yaptıklarıyla övünmez
Haşinlikle yaşamaz
Güce tamah etmez
Doruğı çıkmak çöküş demektir
Yolun dışındakiler yoldan ayırdırlar*

Anarşist Kütüphane

Rudolf Rocker
Milliyetçilik-Siyasi Bir Din, 1937
18.08.2015

Çeviri: Aydın Ekim Savran

tr.anarchistlibraries.net